

KISBÍRÓ

A SÁROSDI
ÖNKORMÁNYZAT
KIADVÁNYA

Millenniumi különszám

Sárosd Nagyközség címere

Múltunk kutatója: Gyimesi Károly

Sárosd Nagyközség főbb adatai, jellemzői

Az iskoláról

A tojáspatkoló kovácmester: SALLAY LÁSZLÓ

Zene, zene...

Lovas élet Sárosdon

Az Erzsébet úti fasor

Sportsikereink

Millenniumi barangolás Fejér megyében

SÁROSD

2000.

Sárosd Nagyközség címere

Sárosd Nagyközség címere visszavezethető mezővárosi rangra emeléséig, ugyanis Mária Terézia 1761. október 20-án pecsétet is adományozott a településnek. Ez a pecsétkép vált a címer alapjává. Sárosd címere: csücskös talpú, csücskös csapott, álló pajzs, melynek zöld mezéjében, a pajzstalp magasságában vörös halászcsonak orra enyhén jobbra fordulva lebeg, benne a cölöp helyén jobbra forduló gólya áll. A pajzsfőben hátulról -

Magyar rovásírásos gyűrű - ezüstözött bronz.
Lelőhelye: Pusztatemplom, XII. sz.

balról-jobbra - természetes színű páncélozott, vágott jobb kar nyúl be, kezében kivont ezüst pengéjű szablyát tart.

A pajzson természetes színű, arany pántozatú, szembenéző sisak nyugszik, rajta ötágú, arany leveles korona - a három levél két gyöngyöt fog közre - van, mely fölött a sisakdísz megismétli a címerkép egyik motívumát (természetes színű páncélos vágott jobb kar ezüst pengéjű szablyát tart).

A foszlányok - jobbról vörös és arany, balról kék és ezüst - a pajzsközép alá érnek.

Sárosd címere minden valószínűség szerint beszélő címer (tessera loquens),

ugyanis vízjárta vidéke legeltetésre kiválóan alkalmas, ezért legelső írásos említésében - a XIII. században - királyi lovászok (agazones regales) perlekednek érte, néhány évtizedes polgári birtoklás után a hantosszéki kun szállások között leljük (a kunok pedig szintén lovas szolgálatot láttak el). A zöld pajzsszín és a csónak pontosan erre a vizes, dús legelőjű természeti adottságra utal.

Kevésbé világos a gólya szerepe, bár egy ilyen helyen gyakori madár lehetett, de az sem lehetetlen, hogy a mezővárossá válás korabeli földesurai (Eszterházyak)

Jász ruhadíszító korong - arany.
Lelőhelye: Pusztatemplom, XIV. sz.

névére asszociált az eszterág (= gólya) címerbe emelése. A páncélozott, kardot emelő vágott kar a katonai vitézségre utal, hiszen a XIII. századból mind a királyi lovászok, mind az idekerült kunok, de a volt birtokos Thuman nemesi tagjaitól a Széplaki Bottka családig és az Eszterházyakig számos kiváló katonát adtak az országnak.

A kommunális címereknél nem túl gyakori a koronás nemesi sisak felvétele, de ebben az esetben - a fentiek miatt - indokoltnak látszott.

Sárosd címere tehát minden szempontból megfelel a heraldika által támasztott követelményeknek, impozáns, úgy a múltat, mint a jelen természeti és társadalmi adottságait megjeleníti. A község lakosait - remélhetőleg - a jövőben még jobban összekovácsolja majd a közös boldogulásért folytatott kemény helytállásban, küzdelemben.

Múltunk kutatója: Gyimesi Károly

Gyimesi Károly helytörténész, Fejér megye és Sárosd díszpolgára, a sárosdiak „Karcsi bácsija”. Bár ő maga nem itteni születésű, mégis jó

példája a régi sárosdiaknak, akik a szegénység és megpróbáltatások mellett is szerették a falujukat, ismerték annak múltját és ragaszkodtak az emlékeikhez. Neki köszönhető, hogy azok az emlékek, amelyek a történelmet nem ismerő egyszerű emberek által generációkon keresztül, mondókák, mesék, legendák formájában éltek, ma még nem vesztek a feledés homályába.

Jelenünk történelmi érdeklődésű emberre a lakóhelyének múltját a történelemtudomány ismeretéből veszi, és igyekszik az eseményeket ezek közé beilleszteni. Ezzel szemben a népi emlékezet

Bálint Ferenc fajaragásai

Bálint Ferenc fajaragásai

szájról-szájra mondta el a maga helységének, környezetének emlékeit. Karcsi bácsi tudja, kár lenne végleg elfeledni őket, mert lakóhelyünk múltjához tartoznak ezek is. S ha tán negatív is akad közöttük, azon okulnunk kell, a hasznosokon pedig épülnünk.

Több évtizede kitartóan gyűjti és adja tovább a fiataloknak a helybeli ősi legendákat: a kertali domb népének meneküléséről, a gazdag kun világról, az aranykapuról, Szilágyi Erzsébetnek és fiának jakabszállási látogatásáról és adományairól.

S hogy mindez nem csak legenda, arról – szintén neki köszönhetően – a megyei múzeumba ellátogatók tehetnek bizonyosságot. Karcsi bácsi köszönjük!

Vajda Lászlóné csuhébábjai

Sárosd Nagyközség

Sárosd a Mezőföld Fejér megyei részén a Székesfehérvár - Dunaföldvár összekötő út mellett fekvő település.

A helysége keresztül folyik a sárosdi vízlevezető csatorna, amely a község határát is átszeli. Ez a víz 1845-ig összefüggő vízfelületet képzett a Velencei-tó seregélyesi ágával, és az ággal együtt magával a tóval. Szabályozása után azonban a víz eltűnt az érből, de a csatorna határjelzőként szerepelt 100 esztendőn át a telkes gazdák és az uradalmi földek között. A helység határa jórészt sík terület, maga a település egy halom déli lejtőjén fekszik, tengerszint feletti magassága 114 méter. A magassági fixpont a katolikus templom falában vastáblán van elhelyezve.

A Kertali dombon feltárt sírokból bizonyítottan már 950 körül eltemetett kunok (magyarok) csontvázait ásták ki a régészek. Tehát Árpád vezér unokája, illetve István király nagyapjának, **Taksonynak idején itt már kun (magyar) település volt.** Az ásatások során előkerülő római-kori leletek még korábbi településre engednek következtetni, de ez nem bizonyított.

A helység neve 1300 óta adatolható. Ebben az évben nemesi névben fordul elő. Kétségtelen, hogy a nemesi név kapcsolatban áll az évszázadokon keresztül e vidékre jellemző mocsaras, ingoványos terepviszonyokkal. Tehát a **sáros** melléknévnek a **d** képzős származékából keletkezett a helység neve.

A helység múltja a magyar középkor évszázadaiban a kunok történetével van összefüggésben. **Sárosd és a határában fekvő Jakabszállás a hantosszéki kun kapitányság települései voltak.** Sárosd 1417-ben került a világi birtokosok kezére. A helység határában fekvő **Jakabszállás** ekkoriban kiemelkedő szerepre tett szert, mert **1481-ben Mezővárosi rangot kapott**, ami évi három országos vásár rendezésének jogát is jelentette.

Jakabszállás a magyar középkor évszázadaiban élte fénykorát, melynek a városi rangot **Corvin Mátyás király adományozta.** Mátyás királyunk által kiadott oklevél szerint Jakabszállás várossá emelése - és ezzel együtt a vásártartás kiváltsága - anyjának, Szilágyi Erzsébetnek kérésére történt. Az oklevélben olvasható, hogy az uralkodó a település népének, lakóinak javát és hasznát tekintette, amikor évi három országos vásárt engedélyezett számára. **Az országos vásárokat Szent Péter apostol székfoglalásának ünnepén, (február**

Az Eszterházy kastély

22-én) továbbá Keresztelő Szent János (június 24-én) és Szent Mihály arkangyal ünnepén (szeptember 29-én) tartották, míg a szabad hetivásárokat hetente a csütörtöki napokon. Az uralkodó egyben felruházta Jakabszállást mindazon kiváltságokkal, melyeket a szabad királyi vásárok a királyi birtokokon tartott vásárokon gyakoroltak.

A török hódoltság első évtizedében a jakabszállási lakosok legnagyobb része elmenekült a városból, vagy elpusztult. A terület ekkor négy török tímárbirtokos tulajdona volt. Ebből az időből öt török összeírást ismerünk Jakabszállásról 1546. - 1559. - 1562. - 1580. -és 1590.

*1699-ben Sárosdra Heister Siegbert császári tábornok is igényt tartott, a török ellenes háború során szerzett érdemei jogán. A Bottka család örökösei hiába hitvatkoztak és bizonyították, hogy Thamon kun kapitány leszármazottai. Ennek a tiltakozásnak nem lett eredménye, mert még ebben az évben Heistert beiktatták a sárosdi birtokba. **1702-ben az egész sárosdi pusztaság már Eszterházy birtok.** 1722. január 23-án Eszterházy Ferenc Fejér vármegye főispánja 2288 forintot fizetett vételárként a Bottka családnak.*

A földesúri pusztaként számon tartott település újranépesítése a 18. század közepén zajlott le. Az Eszterházy uradalom a népesség helyhez kötése érdekében is előtérbe helyezte a település fejlesztését. Ehhez azonban további, mégpedig tömeges telepítésre volt szükség.

A telepítés befejezésének deklarálása után megindult a település mezővárossá történő kialakítása. Köztudott volt, hogy a mezővárosi státust elnyerni anyagi kötelezettséggel járt, s továbbá meg kellett lenni a legszükségesebb intézményrendszernek. Ez gazdasági, igazgatási, vallási és kulturális intézmény fejlesztését követelte meg a földesúrtól és a helyi lakosságtól.

Sárosd a mezővárosi státust Mária Terézia királynőtől 1761. október 20-án kapta meg. A kérelmező Eszterházy Imre földesúr volt, aki a királyi udvarhoz a helytartótanácson keresztül juttatta el kérvényét. **A mezővárosi jog gazdasági előnyökkel járt. Sárosd évente négy-május 1., június 27., augusztus 15. és november 11. - vásár megtartására kapott engedélyt.** A vásártartási jogot 1762. augusztus 7-én a mezőváros megváltotta 1010 forintért, melyet a kancelláriának fizetett be. **A mezővárosi státussal egyidőben kapta meg a település a ma is használt címerét.**

A mezőváros fejlődése lassú ütemű. 1774-ben 54 lakóházba 420 fő lakott, 1784-ben már 68 ház állt, s a tényleges népesség ekkor 546 fő volt.

Nemesi lakossága Sárosdnak nem volt. A jakabszállási uradalomban a 19. század első felében tökéletes üzemszervezési folyamat ment végbe. A pusztá bérelője Horhy Mihály a gazdaságban váltógazdálkodást vezetett be. *Horhy nevéhez fűződik az istálló állattenyésztés meghonosítása, a rendszeres trágyázás bevezetése, a nagyüzemi kukorica termesztés kialakítása. A majorsági kukorica termelés Horhy példája nyomán kezdett el-*

főbb adatai, jellemzői

A II. világháború áldozatainak emlékműve a Kápolna dombon

terjedni a Fejér megyei uradalmakban, de a gazdaságstervezés területén végzett munkáit is példamutatónak tekintették. Meghonosította a tejtermelést, s a kiváló gyapjúhozamú juhtenyésztést továbbfejlesztette. 1851-ben beutazta Angliát, s ott cséplőgépet és gőzekét vásárolt. Az uradalom reformkorban megkezdett modernizálása az 1850-es évek elején is folytatódott. Horhy a homoktalaj megkötésére erdőt és szőlőt is telepített.

Sárosd a Fejér megyei mezővárosok sorába elég korán lépett. A megyének ezen a táján - Adonyon kívül - a 18. század közepén nincs más mezővárosa. Így Sárosd gazdasági alcentrum szerepe elég korán kialakult. Az Eszterházy uradalom itt rendezte be a birtokközpontot, amely a helység igazgatási szerepét növelte, és ehhez járult a már említett vásártartási jog gyakorlása, s így a Duna-Sárvíz közötti résznek kereskedelmi központjává alakult.

A mezőváros lakossága Székesfehérvár és a megye megszállásáig, a szabadságharc vérbefojtásáig (1849. augusztus 19.) szolgálta a szabadságharcot. Ebben

nagy szerepet játszott a pákozdi csata napján Sárosdon Görgey Arthur őrnagy és Madarász testvérek - József és László - felvilágosító, szervező munkája. Perczel Mór parancsnoksága alá rendelt honvéd - és népfelkelő alakulatok összehívásának helye *Aba - Seregélyes - Szabadegyháza - Sárosd lett.* A mezővárosban katonai kórházat és élelmi-szerraktárt rendeztek be. A katonai kórház élelmi-szer-szükségletét is a sárosdiak biztosították.

Sárosd mezővárosi státusa 1848. után még 23 évig fennállott, csak a községi törvény hatálybalépésével enyészett el. Bízást állíthatjuk, hogy Sárosd 110 esztendei mezővárosi funkcionálása a település múltjának egyik legszebb fejezete. A gazdasági fellendülés eredményeként a helyi viszonyok között tehető réteg stabilizálta helyzetét. Az 1850-es években lényegében változatlan marad a mezőváros társadalmi-gazdasági rétegződése.

A parasztgazdaságok további változására az 1860-as évek közepén került sor. E korból az alábbi családnevekkel találkozunk: Szabó, Rakasz, Rapai, Horváth, Szöllősi, Tóth, Szegi, Németh, Botos, Király, Kis, Nyíri, Kuti, Kovács, Lénárd, Závodszy, Karf, Deák, Sallai, Hollósi, Zsinkó, Pálinkás.

1882. november 12-én gördül át az első vasúti szerelvény a településen, ez nagyban segítette Sárosd további fejlődését.

1900-tól először csak idénymunkára (aratás) summások érkeztek a községbe, majd a későbbi években ezek a családok már itt is maradtak, letelepedtek.

A második világháború idején a Balaton - Velencei-tó - Duna közötti harcok színterébe esett a település.

1945 után Állami Gazdaság, Állami Erdőgazdaság Erdészete alakult és több Szövetkezet jött létre Sárosdon. A szövetkezetek egyesítéséből jött létre a ma is működő "Egyetértés" Szövetkezet.

A község területe ma 4812 ha. 1075 lakóházában 3408 fő lakik (9-10% cigány ki-

sebbség). Népesség szerint tehát a közsépfalvak közé tartozik. Az itt lakók élet-színvonala egy átlagos magyar falunak felel meg.

Az utak szilárd burkolatúak.

Az itt élő emberek életét befolyásoló változások, beruházások az elmúlt évtizedekben:

1949. óta működik a volt Eszterházy kastélyban a Szociális Otthon;

1978-ban elkészül, kiépül a vezetékes ivóvíz hálózat;

1980-tól több varroda kezdi meg működését;

1983-ban villamosítják a településen áthaladó Budapest - Pécs - Dombóvár vasútvonalat;

1986-ban új tanácsház és posta épül;

1991-ben kiépül a vezetékes gázhálózat;

1993-ban épül a II. világháború áldozatainak emlékműve a Kápolna dombon;

1996-ban kiépül a digitális (teljes) telefonhálózat;

1996-ban elkészül a szennyvízcsatorna-hálózat kiviteli terve.

1998-ban elkezdődik a szennyvízcsatorna-hálózat építése

A népesség számának alakulása 1870-től

/1870-1990 között lakó- és jelenlevő, 1991-től állandó népesség/

1870.	1569 fő
1880.	1585 fő
1890.	1894 fő
1900.	2129 fő
1910.	2179 fő
1920.	2396 fő
1930.	2704 fő
1941.	2876 fő
1949.	2885 fő
1960.	3240 fő
1970.	3343 fő
1980.	3278 fő
1990.	3233 fő
1991.	3248 fő
1992.	3202 fő
1993.	3238 fő
1994.	3354 fő
1995.	3383 fő
1996.	3385 fő
1997.	3427 fő
1998.	3408 fő

Az iskoláról...

helyes utat nem kisebb ember mutatta meg neki, mint Jedlik Ányos. Az ő tanácsára szerzett fizika és kémia szakon középiskolai tanári képesítést. Működését a székesfehérvári reáliskolában kezdte meg, majd 1874 és 1886 között gróf Battyhány Géza gyermekei mellett újra házitánító lett Polgárdin. Az itt töltött idő igen hasznos volt számára. A grófi tanítványok gazdagon felszerelt fizikai laboratóriuma az ő számára is biztosította a kísérletezési lehetőséget.

1880-ban matematikából, természettanból és csillagászatból bölcsészettudományi doktortúrát szerzett.

1887-ben a kolozsvári egyetem rendkívüli majd rendes tanára lett. Itt 1915-ig tevékenykedett mint népszerű professzor, dékán és rektor. 1893-ban a páduai Galilei ünnepen az ottani egyetem dísz-

A jelenleg ismert legrégebbi írásos anyag iskolánk történetéből a 18. századból való. A Székesfehérvári Püspöki Levéltár 1771/4558. sz. alatt nyilvántartott **CANONICA VISITATIO** latin nyelvű szövegéből tudjuk, hogy 1771. szeptember 10-én Sárosd mezővárosban már folyt iskolarendszerű oktatás. A tanító és kántor Gombos György volt, aki magyar nyelven tanította tizenöt római katolikus vallású tanulóját olvasásra és írásra. 1797-ben a **CANONICA VISITATIO** Harnos Ignác tanító úr nevét jegyezte fel, 1805-ben Zsarnóczy Györgyét, 1811-ben pedig Horváth Józsefét, aki az iratok tanúsága szerint „Tanításra kiválóan alkalmas. A megkívánt tudással el van látva, szorgalmasan tanítja azt.” 1837-től Závodszy István volt az iskolamester. Vele egy tanító-dinasztia kezdte el működését Sárosdon. 1837-től egészen 1916-ig az iskolamester mindig a Závodszy-család egy-egy tagja volt iskolánkban, munkájukat megelégedés és tisztelet övezte. Závodszy Istvánt fia, János követte a katedrán, majd János hét gyermeke közül egyik fia, István tanította a község gyermekeit. Závodszy János mester pontosan 35 évig tanított Sárosdon, és itt is halt meg 1875. május 8-án. Fia pedig 1875-től megszakítás nélkül egészen 1916-ig volt mestere iskolánknak. 41 évi tanítás után is csak súlyos betegsége parancsolta le a katedráról. Minden bizonnyal jó tanító volt. Ezt igazolja az az irat, amely 1903-ban „Bizonnyítvány”-t állított ki a tanító munkájáról: „Alulírottak a sárosdi róm. kath. iskolaszék részéről hitelesen bizonyítják, miszerint Závodszy István okl. tanító... 1875. évi június hó... óta a tanítói hivatás nehéz, de szép kötelemének egész buzgalommal eleget tett... a nevelési pálya nemes ügyének mindenkor megfelelt, melyért a község elismerését magának kiérdemelte.”

A régi mesterek még igen mostoha körülmények között tanítottak. 1771-ben Gombos György 15 tanítványát még egy roskatag házban tanította, 1811-ben százharminc gyerek szorongott a köz-

ségházán iskolául szolgáló egyetlen teremben. Az első önálló iskolaépület 1865-ben épült. Igen szerény, aprócska iskolaház volt ez, mindössze két tantermes csokorral. Éppen 1900-ig kellett várni, hogy egy harmadik tanterem is megépüljön. Az évek múlásával az iskola épület is növegett. Aztán háborúk jöttek, elvitték, amit elvihettek. Lett újra iskola, szaporodtak a tantermek, de öregedtek is. Szűkös volt már a hely.

Az általános iskolai oktatás körülményeinek javítására 1969/70-ben épült fel egy 4 tantermes iskola. 1979-ben szilárd burkolatú sportudvart vehettünk birtokba. 1992/93-ban 40-60 fő oktatását szolgáló kistantermes kiegészítő iskolai épülettel 1996/97-ben - az életveszélyessé minősített tantermek helyett és helyén - 8 tantermes új iskolaszárny épült.

Iskolánk ekkor vette fel **Farkas Gyula** nevét, aki 1847. március 28-án született itt Pusztasárosdon. Régi, de már elszegényedett nemesi családból származott. Apja uradalmi intéző volt az Eszterházy családnál. A család később Győrbe költözött.

A győri bencés gimnázium érettségijének megszerzése után Pestre ment jogásznak. Az akkori Magyarország feltörekvő ifjúságának szokásos útja volt ez. A jogászból bármi lehetett. Farkas, jogi tanulmányai mellett, nagy érdeklődéssel foglalkozott zenével. Mindkét választásában csalódott: a helyes önkritikával rendelkező ifjú rájött, hogy a zenéhez nincsen elég tehetsége, a jogi ismeretek pedig nem érdekelték. A két megállapítás végső következményeként megszakította tanulmányait. A szülői háznak sem akarván terhére lenni, házitánító lett. A

Farkas Gyula

doktorává avatták. A Magyar Tudományos Akadémia 1898-ban levelező és 1914-ben rendes tagjává választotta.

1915-ben a megromlott látása miatt megvált tanszékétől. Magányos nyugdíjasként Budapesten élt, és 1930 december 27-én Pestszentlőrincen halt meg.

Munkássága kezdetén foglalkozott matematikával. Hazánkban működése nyomán indult meg a vektoralgebra és a vektoranalízis tanulmányozása. A későbbiekben főleg az elméleti fizika volt kedves kutatási és oktatási területe. E téren a matematikát eszköz jellegűnek tekintette, de még e szerepében is fejlesztette, ha fizikai tanulmányai új matematikai eljárásokat igényeltek. Ezek közül megemlíthetjük a lineáris egyenlőtlenység-rendszerek megoldását.

A tojáspatkoló kovácsmester: SALLAY LÁSZLÓ

„1912. december 24- én karácsony estéjén születtem. Seregélyesen laktunk. Szüleim szegény emberek voltak. Az első világháború miatt édesapámnak be kellett vonulnia katonának. Ez nagyon nehéz időszak volt számunkra. Családunk nagy volt. Öt fiú és lánytestvérem volt. Ezért korán gyerekként már dolgoznunk kellett, hogy több ennyit tudjunk tenni az asztalra. Fiútestvéreimmel négyen lettünk segédnek. Nekem tizenhárom éves koromban engedték meg, hogy lóra felszegelhessem az első patkót. Ügyességem miatt az idős emberek szekálni kezdtek. Ha lóra fel is tudom ütni a patkót, a tojásra, verébre biztosan nem. Ez adta az ötletet, hogy még abban az évben egy két patkós tojást készítek, tizenhat évesen pedig a segédek kiállításán Székesfehérváron egy tizennyolc patkós tojással szerepeltem már.

Dr. Simon András országgyűlési képviselő fel is figyelt rám. Megkért ajándékba készítek egy ilyen tojást a kormányzónak. Ezért Horthy Miklós a dicsérő oklevél mellé huszonöt pengőt is küldött. Ez akkor nagy pénz volt.

Nem sokkal utána kaptam egy levelet a Magyar Kabinet Irodától, melyben Horthy kérését tolmácsolták. Megbízott, hogy készítek egy ajándékot az Angol miniszterelnöknek is. Elküldése után három hónappal levelet kaptam az angol képvisellettől. Ebben a köszönő sorokon kívül tudatták velem, hogy nevem bekerült lexikonjukba. Úgy érzem, munkám egyik legnagyobb erkölcsi sikere volt ez.

1938-ban elvégeztem a mestervizsgát, kiváló eredménnyel. Ezután következett a családalapítás, önállósulás, Sárosdra költözés 1939. január 15-én. Kitért a második világháború. Én a tizenkettedik századszázadnál mint főpatkoló kovácsmester teljesítettem szolgálatot. Ez a pusztítás, mint ahogyan az országunkat engem sem került el. Családomból ekkor vesztettem el öcsémet és mindent, amit addig szereztem.

1945 után újra kellett mindent kezdenem. Munkáim nehezen tudtak újra népszerűek, híresek lenni. Ez a folyamat az 1974-es tojáspatkoló vetélkedő után változott meg. Hatvankét éves ko-

romig számtalan munkám közül a patkó felszegelést tartom számon. Ezt kettőszázhuszezer patkónál hagytam abba. Nyolc vizsgázott inasom volt.

A népművészet mestere nyolcvanegy éves koromban lettem. Engem és munkámat mindig tisztelték, becsülték ebben a faluban is. Úgy érzem tisztességesen, becsületesen megálltam a helyem az életben.

Mindent, amit elértem magamnak köszönhetem.”

BUCKINGHAM PALACE

19th May, 1993.

Dear Mr. Sallay,

I am commanded by The Queen to thank you for sending her the magazine, photographs, horseshoe and model egg, which Her Majesty was most interested to see.

The Queen thought it was most kind of you to wish her to have these, and I am to tell you that Her Majesty much enjoyed her visit to Hungary.

Yours sincerely,

(ROBIN JANVRIN)

Tisztelt Sallay Úr!

A Királynő felkérésére tolmácsolom köszönetét a Neki elküldött újságért, fényképért és a patkolt tojásért, melyeket Őfelsége igen nagy érdeklődéssel fogadott.

A Királynő úgy gondolja, hogy nagyon kedves Öntől, hogy ezekkel fejezte ki jókívánságait és elmondhatom Önnek, hogy Őfelsége nagyon kellemesen érezte magát magyarországi látogatása során.

Szívélyes üdvözléssel: Robin Janvrin

ZENE, ZENE...

„El lehet mondani, hogy a zene ritmikusan és harmonikusan is kihat az emberre, és ezek a muzsikáló gyerekek az által, hogy él bennük a zene, harmonikusabb emberekké válnak.”

/Kodály Zoltán/

Nagy zenepedagógusunknak bizonyára igaza volt ebben a kérdésben, amikor leírta a fenti sorokat. Azóta hosszú idő telt el, és ha nem sajnálnám a fáradságot én magam is felmérhetném, hogy az általam 28 éve irányított népzenei alkotásoknak van-e valami ehhez mérhető, kézzel fogható bizonyítéka.

Egy biztos. Aki valaha is citerát, furulyát, tekerőt vett a kezébe, kiállt a színpadra és tolmácsolta a Mezőföld, vagy más tájegység dalait, annak szíve mindig gyorsabban ver, ha ismerős dalokat hall a TV-ben, rádióban. Nehezen tudnám hirtelen összeszámolni, vajon hányan voltak azok, akik a citerázás, énekelés fortélyait a klub szakköreiben kezdték megtanulni. De azt tudom, hogy most 60 főnél is többen vannak. S ezek közül 38 fő a sárosdi. Valamennyien aktívan tanulják a zenét. Négy év óta már zeneiskolai keretek között is megtehetik mindezt. Rendszeresen számot adnak felkészültségükről. Hol vizsgán, hol kulturális rendezvényeken. De ott vannak a zenei bemutatókon, versenyeken, minősítéseken. Ez utóbbiakból is van jó néhány szebbnél-szebb elismerések bizonyítják, hogy a zenekaraink jó úton járnak, értékes hagyományokat ápolnak. Még a hetvenes években jött létre a Pelikán együttes, amelynek a tagjai ma már családosok valamennyien. Ha ők nem is, de gyerekeik zenélnek. Arany oklevelek bizonyítják sikeres működésüket. A hantosi Gili-ce együttes sikerén felbuzdulva alakult meg a Boglya együttes. Ők már nyolc éve dolgoznak. Két alkalommal is „Arany” fokozatot értek el az országos minősítésen. De jól szerepelt az Országos Vas Lajos versenyen is. Ezért is hívták meg a csapatot 1998-ban a Népzenei Múzeumba, ahol a Zenei Világnap tiszteletére rendezett gálán vehettek részt. Nagy élményként tartják számon az őshazánkba tett látogatásukat. 1996-ban az Udmurd Köztársaságba képviseltük a magyar zenei kultúrát. Három órás repülőút, 23 órás vonatozás gyötrelmeiért bőséges kárpótlást nyújtott az ott élő emberek hihetetlen vendég szeretete, az érintetlen táj varázsa, a moszkvai kincstár elképesztő mennyiségű ereklyéje. A helyi önkormányzat a Boglya együttest 1996-ban Pro Civitate díjjal tüntette ki. Az együttes 1999-ben a XXII. zagoni

A Boglya együttes

A Melence együttes

népzenei fesztiválon öregbítette Sárosd hírnevét.

Természetesen az idő nem áll meg. Egyre több és több fiatal kapott kedvet ahhoz, hogy megismerje a népzene rejtett titkait. Négy éve újabb együttes jött létre Melence néven. A dinamikusan fejlődő csoport új technikával, új lendülettel, s ritmussal lepte meg a hallgatóságot. Bár országos minősítésen nem tudtak részt venni egy osztálykirándulás miatt, máris komoly tróféákat gyűjtöttek be, „Pesovár Ferenc” énekverseny második helyezése. Az együttes néhány tagja más zenekarban is zenél (szabadegyházai Petrence) akikkel együtt Arany fokozatot nyertek el. Sőt 1999-ben elnyerték a Vas Lajos nagydíjat, az Arany páva díjat, a Petrence

színeiben. 1999-ben ők is ott voltak Erdélyben, ahová az idén is van meghívásunk.

Együtteseink fellépéseinek száma jóval túl van a százon, amelyből évente 1-2 alkalommal azért Sárosdra is jut.

Idei tervünk között szerepel, hogy az országos minősítőn jó minősítést kapjunk. A „Kultúránk a Nyugat Kapujában” versenyen méltóan képviseljük a sárosdi színeket. Sikereket szeretnénk elérni az összmagyarországi népzenei versenyen is. Nyáron újabb erdélyi körútra indulunk.

S természetesen sokat tanulunk, és tanítunk, hiszen itt a legifjabb nemzedék a Ködmön együttes színeiben.

Nagy László, az együttes vezetője

Lovas élet Sárosdon

1976-ban a már elhanyagolt Sárosdról is ezt írja a „Lovas élet Magyarországon” című könyv kitűnő szerzője, Dr. Várady Jenő: „Fák, bokrok, virágok festői kavalkádja – ez Sárosd. A városok környékéhez szokott szem elcsodálkozik ennyi szépség láttán, és irigységét nem tudja palástolni, amikor rádöbben: így is lehet élni.” Ilyen körülmények között érthető, hogy a tekintélynek és hírnévnek örvendő Eszterházy grófok Sárosdon a lótenyésztésben élén jártak. Megelőzve Mezőhegyest és Bábolnát, már 1763-ban angol félvér ménest állítottak be és kiváló egyedeket neveltek. Közülük nem is egy versenyeget nyert, és emléküket latinul

írt kultikus kövekkel örökölték meg az erdei utak mentén.

Ennek az ősi, talán a kunoktól örökölt lószeregetnek a hatása, hogy a rendszerváltás után, az első adandó alkalommal újjá alakult a sárosdi Lovas egyesület. Az eltelt rövid időben is számtalan szép díjjal, és sikerrel hívták fel magukra a figyelmet. Önerőből rendbbe hozták a régi lovaspályát és örömeinkre évente megrendezik a „Húsvét kupa” és az Imre István díjugrató emlékversenyeget.

Az Erzsébet úti fasor

1812-ben a földesúr a kastély körüli területet beerdősítette. Az ültetés sikerrel járt, a sivatagos jellegű homokbuckás terület gazdag erdőséggé változott. E területet József erdőnek nevezték, ma Nagyerdőként szerepel. Az erdőt átszelő 8 út kereszteződésében állították fel a Diana szobrot, melyben többek között az alábbi felírás volt olvasható: „*Palude pie mota ecce Josephina sylva*” (azaz: **“A mocsarat kegyesen megszüntetve, íme a Josephini erdő”**)

egyik legszebb Fejér megyében. Az utat a tulajdonosai mintaszerűen kezelték, ugyanúgy, mint az erdőt, ahova ebben a korban a szépsége és a gazdag vadállománya miatt sok neves személy látogatott el. **Itt, az Erzsébet úton ejti el 1934-ben Starenberg herceg, Ausztria alkancellárja a versenyt nyert kapitális agancsú őzbakját, és az út közelében levő magaslesekéről lövi gr. Széchenyi Zsigmond világhírű vadász és író az első gyönyörű**

Ennek az erdősítésnek az emlékét őrzi még a néhány hatalmas tölgy (Karifa stb.) hagyásfa A XIX. sz. végén épült Erzsébet majorhoz, a Szolgaegyházra vezető földútról, id. gr. Eszterházy László utat képezetett, a sárosdi földbirtokán, ami 1700-tól a tulajdonosa volt a gr. Eszterházy családnak. Az út a pusztasárosdi részen a Nagydűlő szántásait határolta el az erdőtől, majd a szántások között Erzsébet majorhoz

őzbakjait. Ezekről az élményekről „Ünnepnapok” című könyvében nem csupán írt, de fotókkal is megemlékezett. Íme két idézet:

„Jó néhány bakot lőhettem az ugyancsak közelünkbe eső Sárosdon is, Esterházy László sógorom példás szakértelemmel kezelt vadparadicsomában.”

„... sógoromnak 1932 tavaszán ... félkilós agancsú, háromszáztizenöt nádlerpontos, rendkívüli bakot sikerült elejtenie Sárosdon. *A pesti kiállításon aranyérmes első díjat nyert az a nagy bak – fényképe különös díszke könyvemnek.*”

Két jó sárosdi őzbak

vezetett. A major is és az út is id. gr. Eszterházy László lányáról, az 1892-ben született Erzsébetről kapta a nevét. A tizenhat méter széles úton, az erdőtől szegélyezett részen vadgesztenyefa csemetéket ültettek és ezért már a XX. század elején ezt az utat sokan **gesztenyefasori** útnak nevezték. A többségben római katolikus vallású sárosdi lakosság, az I. világháború végén keletkezett legenda alapján, meg Mária fasornak nevezte el, és így már három elnevezése is volt az útnak, ami századunk első felében gyönyörű volt, a fák virágzása idején az

SPORTSIKEREINK

Az első vidéki labdarúgó-mérkőzés

Gyimesi Károly helytörténész gyűjtötte az **első sárosdi labdarúgó mérkőzés** emlékeit, melyben a XIX. század végén a pusztai temető melletti csikófuttató gyepe **egy angol labdarúgó csapat és a sárosdi fiatalokból** összeállított csapat küzdött meg egymással. Ez országosan is az **első vidéki labdarúgó-mérkőzés volt**, sajnálatos módon azonban sem a korábbi, sem a későbbi, hivatalos, nyomtatásban is megjelent dokumentum nem maradt fenn, csupán a meccset rendező gr. Eszterházy Béláról található kép. Az adatokat Gyimesi Károly gr. Eszterházy Béla unokahúgától, gr. Eszterházy Erzsébettől, mint egyetlen (akkor még) élő és a meccset néző szemtanútól hallotta és jegyezte le.

A mérkőzés feltehetően a XIX. század legvégén történt, miután gr. Eszterházy Erzsébet 1892-ben született, és mint kisleánykori emlékeiről mesélt erről az eseményről. Miután Sárosd múltjával kapcsolatos más adatai is hitelesnek találtak, így emlékeit ez ügyben is mérvadónak tekinthetjük.

„Tudja, akkor én még olyan kis pöndölös leányzó voltam, de arra emlékszem, hogy vasárnap volt és jó meleg. A pusztasárosdiak meg a falusiak is, mind kint voltak a csikófuttatón. Az angol csapat vonattal jött Budapestről, és Béla bátyám fogadta őket, a hintóink pedig a csikófuttatón már elkészített pályára szállították őket. Az angol edző megnézte a kapukat, a pályán kijelölt vonalakat, és mindent jónak talált, majd megkérte a bátyámat, hogy vezesse le a mérkőzést.

A mienket a bátyám már előzőleg gyakoroltatta, és kiválogatta a legügyesebbeket. Az első félidőben nagy lelkesedéssel rohantunk a labda után, még a kapusunk is kint játszott. Az angol fiúk már régebben ismerhették ezt a játékot, mert ők egymásnak rugdosták a labdát, meg a kapuba. Így a második félidőben fel kellett frissíteni a csapatunkat, mert pár játékosunk leült a fűre a kimerültségtől. Az eredményre nem emlékszem, de arra igen, hogy az edző gratulált a bátyámnak a rendezéshez és a lelkes játékhoz.

Ökörsütés is volt. Az angol játékosok a mérkőzés után összebarátkoztak a mi fiataljainkkal, és kimentek a fácános kertbe meg a József erdőbe, ahonnan az edzőjük alig tudta őket előkiabálni, pedig a gyorsvonatuk már közeledett. A bátyám lóháttan küldött megkérni az állomás főnökét, hogy a gyors indulását késleltesse. A hintóink vágóban vitték ki őket az állomásra, és a gyors megvárta őket.” Ez a mérkőzés több mint 100 évvel ezelőtt történt, tehát valóban a labdarúgás hajnalán. Egy másik visszaemlékezés szintén a sárosdi labdarúgás mély gyökereiről tanúsodik. Az 1957-60 között megyeválogatott Gál Imre elmondása alapján Magyarországon először *Salgótarjánba* és Sárosdra hoztak bőr futball labdát. Ez időtől töretlen a sárosdiak labdarúgás-szeretete. Az 1930-as, 40-es években a Levente bajnokságban vitézkedtek a falu fiataljai. Legszebb eredményeiket azonban az 1950-es, 60-as években érték el. *1954-ben és 1962-ben a megyei II. osztály bajnokai* lettek. Az **1957/58-as idényben pedig megnyerték a megyei I. osztály bajnokságát**. Ebben az időben az NB I-es Győri Rába ETO-val is megmérkőztek a Magyar Kupában. A 75 éves évfordulón pedig a magyar ifjúsági válogatott vendégszerelt nálunk.

Kaiser Lajos elnökségi tag szerint a maiak is méltóképpen őrzik a hagyományokat. Jelenleg 58 igazolt játékosa és mintegy 80 pártoló tagja van az egyesületnek, és 150-200 nézőnek biztosítanak vasárnaponként szórakozást és egész hétre beszédtemát.

Akire büszkék vagyunk

„Nagy sikert ért el Szabó Klauudia a székesfehérvári Alba Regia SC 16 éves sportolója. A sárosdi illetőségű ifjú hölgy a Szolnokon megrendezett kyokushin karate junior Európa-bajnokságon szerepelt, a magyar válogatott tagjaként. A +60 kilogrammos kategóriában a döntőbe verekedte magát,

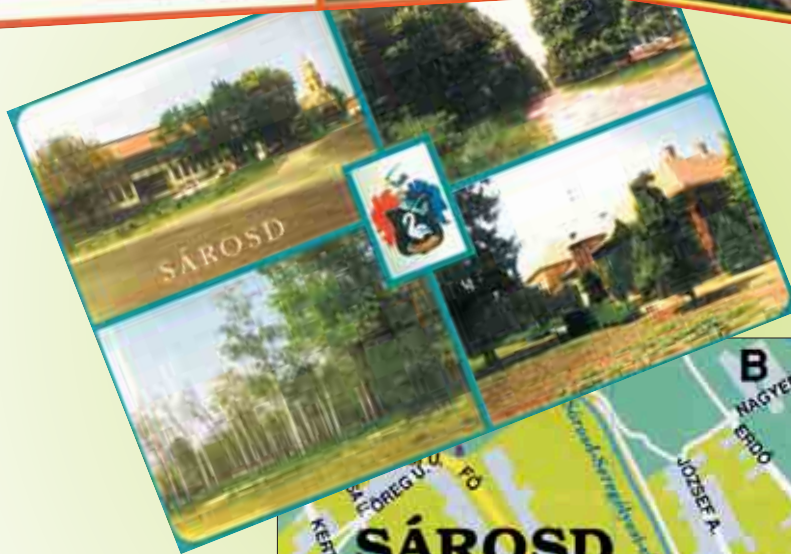
ahol a szintén magyar Szövetes Veronikával mérkőzött. Szövetes a súlycsoport koronázatlan királynője, így győzelme nem volt meglepő. Szabó Klauudia így Európa-bajnoki ezüstérmet szerzett. A versenyen tizenhat nemzet 87 versenyzője lépett a tatamira”- olvashattuk a jó hírt a Fejér Megyei Hírlap 1999. szeptember 27-i számában.

Néhány nappal később riport készült Klaudiával a helyi újság, a Kisbíró számára. Ebből idézünk most:

- Nagyon szép a serleg, az oklevél és az érem, amit kaptál.

- Alaposan megdolgoztam értük. Egész nyáron két edzésem volt naponta, egy délelőtt és egy délután. Eddig az Európa-bajnokságra készültem, most meg a világbajnokságra edzek. Itt a sárosdi iskolában kezdtem el karatézni Jóhóczi József irányítása mellett. Ő látott bennem tehetséget, az első versenyre is ő vitt el 1995-ben Várpalotára. Azóta több edzőtáborban és versenyen voltam. Valószínű, hogy én leszek az egyetlen, aki 2000-ben magyar színekben indul Budapesten a vb-n. Az edzőm, Kapás Zoltán készít fel a versenyre. Neki nagyon sokat köszönhetek már eddig is.

Kiadja: Sárospatak Nagyközség Önkormányzata. **Szerkeszti** a szerkesztőbizottság. **A kiadásért felel:** Kiss Tivadar polgármester. **Nyomta és kiadja:** Bogárd és Vidéke Lapkiadó és Nyomda, Sárospatak, Hősök tere 12. Tel/fax: 06 (25) 460 304. Email: bogard@freemail.hu **Felelős kiadó:** Hargitai Lajos.